

Sarajevo / Banja Luka / Mostar, 10. novembar/studeni 2011. godine

Reagovanje na Izvještaj o napretku BiH za 2011. godinu

Poštovana/i,

Izvještaj o napretku za 2011. godinu (Izvještaj) je jasno pokazao (ne)napredak Bosne i Hercegovine tokom proteklih godinu dana, sa preporukama na kojim područjima je potrebno dalje raditi.

Pažljivim čitanjem ovog Izvještaja, te komparacijom sa prošlogodišnjim Izvještajem o napretku BiH, dolazi se do zaključka da je Izvještaj za 2011. godinu lošiji, odnosno da gotovo nikakav napredak nije postignut, posebno kada je riječ o civilnom društvu u našoj zemlji.

Želimo ukazati na jednu nelogičnost, koja je vrlo uočljiva: u vremenu između dva pomenuta Izvještaja nekoliko velikih projekata finansiranih od strane EU je realizirano ili je njihova realizacija, kako je ocijenjeno radi pokazanih uspjeha na terenu, produžena.

Osnovno pitanje koje se nameće organizacijama civilnog društva u BiH (OCD) čitanjem ovog Izvještaja jeste kontradiktornost javno obznanjenih rezultata projekata sa nalazima sadržanim u Izvještaju za 2011. godinu. Dozvolite da Vas podsjetimo da su u protekloj godini IPA projekti bili operativni, te su tokom 2010. i 2011. godine projekti CIDI, LOD, TACSO realizirani ili se i dalje, zahvaljujući efikasnosti, produžuju i realiziraju. Pri tom su ukupna sredstva za njihovu realizaciju, po našoj procjeni, iznosila oko pet miliona eura. Svi navedeni projekti imali su (i imaju) ciljeve i planirane rezultate koji bi doprinijeli velikom napretku u oblasti razvoja civilnog društva u BiH, koji bi trebao da se vidi u Izvještaju. Pošto su svi navedeni projekti ocijenjeni kao vrlo uspješni stoga što su postigli planirane rezultate, postavlja se pitanje kako je ovaj Izvještaj lošiji od prethodnog?

Smatramo da Izvještaj za 2011. godinu nije precizno napisan, kao ni Izvještaj za 2010. godinu, koji ima i materijalne greške u svom sadržaju. Tokom protekle godine dana došlo je do značajnog napretka u suradnji među mrežama civilnog društva, napose Mreže pravde u BiH, Mreže Sporazum plus, Mreže Volontiram, Mreže za izgradnju mira, NVO Vijeća, i Ženske mreže BiH, mreže koje su postale lideri procesa izgradnje civilnog društva u BiH.

OCD poduzimaju aktivniju ulogu u praćenju rada državnih institucija, donošenju zakona, insistiranju na provođenju Pravila o konsultacijama u izradi pravnih propisa, itd. U 2011. godini Parlament BiH je usvojio 2 od predložena 4 amandmana Mreže Sporazum plus u Izmjenama i dopunama Zakona o udruženjima i fondacijama BiH.

Fondacija za socijalno uključivanje u BiH i Centar za promociju civilnog društva su izdali analizu pod nazivom "Na pola puta" o izdvajanju vladinog sektora za nevladin sektor u Bosni i Hercegovini u 2010. godini, njihovoj visini i strukturi. Istraživanje, u kojem je svoje odgovore dalo 295 vladinih institucija od ukupno 303 koliko je dobilo anketne upitnike i što je ukupna populacija institucija na svim nivoima, pokazuje da je najveći dio od ukupno 114.078.193,73 KM namijenjen sportskim organizacijama (34,3%), slijedi 21,6% namijenjenih za UG/NVO koje se fokusiraju na pružanje socijalnih usluga/socijalne zaštite građana, 16,0% je namijenjeno boračko-invalidskim udruženjima i srodnim organizacijama, a 28,2% je namijenjeno ostalim tipovima UG/NVO-a.

Kada je riječ o načinu dodjele sredstava, rezultati pokazuju da 43,7% ispitanih vladinih institucija ne sprovodi proceduru objavljivanja javnih poziva za dodjelu sredstava. S druge strane, u segmentu analize rezultata programa rada UG/NVO, čak 17,5% vladinih institucija ne provodi ni analizu rezultata rada ni utroška sredstava, dok njih 34,0% provodi isključivo finansijsku analizu.

Isto tako ako pogledamo oblasti koje se smatraju prioritetima, jasno se može vidjeti da se neznatna ili minimalna sredstva izdvajaju za aktivnosti i akcije koje doprinose direktnoj izgradnji mira, pomirenju, međuetničkoj saradnji, i demokratizaciji društva. Već postoji veliki broj organizacija koje su povezane u mreže i sa kapacitetima za mirovni rad, i koje su spremne za međusobnu saradnju, u ovom slučaju Mreža za izgradnju mira ili nedavno formalno registrovana ReMI mreža. To nam jasno pokazuje i govori da postoji određena potreba da i ova oblast bude jednako zastupljena ili barem navedena kao specifična oblast u aktivnostima naših vlasti, ali i donatora, u ovom slučaju IPA fondova, kao npr. podrška civilnom društvu u procesu izgradnje mira, pomirenja i demokratizacije u BiH.

Ovu priliku koristimo da naglasimo da nismo zadovoljni uključenošću OCD u proces izrade i analize Izvještaja o napretku, ali želimo da naglasimo još neka ključna pitanja i probleme (koji se djelimično spominju i u Izvještaju za 2011. godinu):

- Iako je pokrenuto nekoliko projekata u okviru Civil Society Facility, većina tih aktivnosti se sprovodi bez suradnje sa civilnim društvom, a često i bez utemeljenosti u stvarnim potrebama. Sve projektne intervencije moraju biti u službi podrške postojećim procesima u BiH ili pokretanju novih, nedostajućih procesa a ne da vode paralelizmu. Nadamo se da će civilno društvo u narednom periodu biti konsultirano po pitanju dizajniranja programa i projektnih planova, ali i u samoj fazi implementacije projekata. Ističemo da podržavamo principe EU kad je u pitanju pomoć razvoju civilnog društva, ali imamo mnogo zamjerki na primjenu ovog principa u praksi, odnosno metod realizacije ove pomoći. Dosadašnji metod doveo je u pitanje "vlasništvo" nad procesom razvoja civilnog društva; do sada je to više bila pomoć uz učešće domaćih aktera, a manje ili nikako pomoć za domaće aktere.
- Odbor za civilno društvo koji se spominje u izvještaju (kao i u prošlogodišnjem) ne samo da nije operativno nego ne postoji već više od dvije i po godine.
- Civilno društvo je samo *pro forme* uključeno u razne procese koje inicira EU. Po prvi put prošle godine civilno društvo je djelimično bilo uključeno u pripremu Višegodišnjeg indikativnog planskog dokumenta (MIPD 2011 - 2013), i to na kvalitetan način, iako nakon inicijalnih sastanaka nije bilo nikakve povratne informacije o statusu dokumenta. Isto tako, civilno društvo i dalje nije uključeno na odgovarajući način u programiranje predpristupne pomoći (IPA sredstava), čak ni u komponenti podrške razvoju civilnog društva.
- Došlo je do značajnog kašnjenja u programu IPA prekogranične suradnje.
- Nakon neusvajanja Zakona o žrtvama torture (2006. i 2008-09. godine) zbog nedostatka političke volje, Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH potpisalo je Sporazum o međusobnoj saradnji sa Udruženjem građana Vive Žene, Tuzla u implementaciji projekta "Zajedno protiv torture u BiH – Mreža", u koji su uključene četiri partnerske organizacije logoraša. Usvajanje ovoga zakona je jedan od bitnih stvari na putu BiH prema Evropi.

Isto tako BiH i dalje nema svoga predstavnika/cu u Komitetu za prevenciju torture pri Vijeću Evrope. Sa druge strane, zbog generalne političke situacije u BiH, usvajanje veoma bitne Strategije za tranzicijsku pravdu u BiH može biti dovedeno u pitanje.

- Potrebno je što prije donijeti Okvirni zakon o besplatnoj pravnoj pomoći, koji će omogućiti lakše funkcioniranje sektora, odnosno rad organizacija civilnog društva koje su u ovome veoma aktivne.
- Na žalost, pritisak na medije se nastavlja, a u mnogim slučajevima i sigurnost novinara je ugrožena.
- Ne postoje mehanizmi za suradnju sa civilnim društvom (sem onih koji su napravljeni u Brčko distriktu). Organizacije civilnog društva su radile na ovome, no do problema je došlo kako zbog nesuradnje vlasti, tako i međunarodne zajednice.
- Započeo je proces izrade Strategije razvoja poticajnog okruženja za razvoj civilnog društva, no ovaj proces je otežan nedostatkom kapaciteta Sektora za civilno društvo u okviru Ministarstva pravde BiH, nepostojanjem odgovarajućih mehanizama i struktura koje će omogućiti implementaciju strategije.
- Država Bosna i Hercegovina je propustila da uskladi Izborni zakon BiH sa Zakonom o ravnopravnosti polova BiH i time osigura ravnopravne mogućnosti žena da učestvuju u zakonodavnoj vlasti. Trenutna zastupljenost žena u parlamentima BiH na entitetskom i državnom nivou je oko 17%, što je daleko ispod kvote od 40% koja je propisana Zakonom o ravnopravnosti polova BiH.
Iako Izvještaj ističe da je postignut ograničeni napredak u pravcu učešća žena na tržištu rada u BiH, država nije predvidjela mjere pozitivne akcije kojima bi se uticalo na sprečavanje rodne diskriminacije u procesu zapošljavanja. Situacije u kojima poslodavci uslovljavaju ženama zapošljavanje ukoliko neće ostati trudne ili u kojima žene dobijaju otkaze zbog trudnoće su široko rasprostranjena praksa koja se toleriše od strane nadležnih institucija u BiH.
Iako je u Republici Srpskoj u decembru 2010. godine usvojena Strategija za borbu protiv nasilja u porodici, ograničene zvanične statistike upućuju da se nasilje u porodici još uvijek posmatra kao manje društveno opasno djelo koje se toleriše ili procesuiru u prekršajnom postupku, iako je djelo nasilje u porodici ili porodičnoj zajednici inkriminisano i kao krivično djelo (čl. 208 KZRS).¹ Pored servisa podrške i pomoći ženama i djeci čine većinu žrtava nasilja u porodici (besplatna pravna pomoć, SOS telefoni, sigurne kuće), vladine institucije su propustile da uspostave održivi okvir rada sa počiniocima nasilja u smislu sprečavanja i suzbijanja nasilja.
- LGBT populacija je i dalje iznimno ugrožena i diskriminirana.
- Nakon usvajanja Zakona o nestalim osobama još 2004. godine, zbog političke blokade nije došlo do značajnih pomaka u njegovoj implementaciji, naročito u implementaciji

¹ Podaci o stanju bezbjednosti za period januar - septembar 2011. godine Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske ukazuju da je u ovom evidentirano 166 krivičnih djela nasilje u porodici ili porodičnoj zajednici, podnesena su 163 izvještaja o počinjenim krivičnim djelima i prijavljeno 169 počinilaca. Broj prijavljenih delikata ove vrste je manji za 14.4% u odnosu na isti period 2010. godine. U istom periodu je procesuirano 781 prekršaja nasilja u porodici ili porodičnoj zajednici, koji čine 10% od ukupnog broja svih registrovanih prekršaja u Republici Srpskoj. Direktni link: http://www.mup.vladars.net/statistike_pdf/cir/0141691119641747.pdf (posljednji pristup 28.10.2011.)

fonda za porodice nestalih osoba, što znači da je ova populacija i dalje bez osnovnih prava. Dodatna podrška je potrebna kako bi se ovaj zakon implementirao.

Pet mreža NVO u potpisu ovog pisma, koje imaju članstvo više od 800 OCD iz cijele BiH, su jako zainteresirane i spremne da svojim kapacitetima doprinesu što kvalitetnijim odnosima na relaciji EU - država – OCD. Pozivamo EU na konstruktivan dijalog i unapređenje saradnje.

Jugoslav Jevđić, s.r.
Mreža mladih

Murisa Murić, s.r.
Mreža Sporazum plus

Snježana Ivandić, s.r.
Mreža Pravde u BiH

mreža za
izgradnju mira

Ljuljeta Goranci Brkić, s.r.
Mreža za izgradnju mira

Voice of NGOs • Glas NVOa • Глас HBOa

Dženana Alađuz, s.r.
NVO Vijeće

Jadranka Miličević, s.r.
Ženska mreža BiH